

Agenda
Stad

Namens gemeente
Almere, Amsterdam,
Den Haag, Ede,
Haarlem, Rotterdam,
Utrecht en
Wageningen

Aan: de leden van de vaste Tweede Kamercommissie VWS ter voorbereiding op het Leefstijlpreventiedebat van 14 december aanstaande.

Van: Wethouders voedsel en volksgezondheid, partners van de City Deal Gezonde en duurzame voedselomgeving

Datum: 12 december 2022

Onderwerp: Maatregelen voor een gezonde voedselomgeving

Geachte leden van de vaste Kamercommissie VWS,

Woensdag 14 december spreekt u tijdens het commissiedebat Leefstijlpreventie met staatssecretaris Van Ooijen over de aanpak van overgewicht. In zijn brief kondigt de staatssecretaris aan voor gemeenten een 'optionele bevoegdheid te willen creëren om in het omgevingsplan regels te stellen waarmee de vestiging van nieuwe ongezonde voedselaanbieders op bepaalde plekken kan worden geweerd'. Als steden die onderdeel zijn van de City Deal 'Gezonde en duurzame voedselomgeving' juichen wij dit initiatief van harte toe.

Onze ambitie is om in 2030 rond scholen en in kwetsbare wijken een gezonde voedselomgeving te creëren. Dat is noodzakelijk om de trend in overgewicht te keren. Onderzoek van de Universiteit van Amsterdam¹ toont aan dat gemeenten hiervoor voldoende (wettelijke) instrumenten nodig hebben. In deze brief lichten we nut en noodzaak van aanvullende wetgeving voor een betere balans in het aanbod van gezond en ongezond voedsel toe.

1

https://pure.uva.nl/ws/files/54132092/Juridisch_instrumentarium_voor_een_gezonde_voedselomgeving_in_de_stad.pdf

Groeiend aanbod aan ongezonde voeding

Het aanbod van ongezond voedsel neemt sterk toe en is vele malen groter dan dat voor gezond voedsel. Volgens [data-onderzoek van KRO-NCRV Pointer²](#) is het voedselaanbod in Nederland de afgelopen 10 jaar sterk veranderd. In die periode kwamen er duizenden fastfoodlocaties bij, terwijl het aantal winkels met vers aanbod zoals groentezaken afnam. Ongezond voedsel is meer dan vroeger onderdeel van het huidige straatbeeld en gaat vaak gepaard met een minder aantrekkelijke en leefbare buurt. Dit is met name het geval in wijken waar mensen met een lagere sociaaleconomische positie wonen: ongezond voedselaanbod is daar twee keer zo groot ten opzichte van rijke buurten. Veel van onze dagelijkse voedselkeuzes maken we onbewust en worden vooral beïnvloed door het aanbod. Als het aanbod overwegend ongezond is, kiezen mensen ongezond, maar andersom geldt dit ook. Juist om mensen te faciliteren in het maken van gezonde keuzes, moeten we die keuzes ook mogelijk maken. Om de gezondheid van iedereen te beschermen is een gezonde voedselomgeving hard nodig.

Uit het onderzoek '[Monitoring van de mate van gezondheid van het aanbod en de promoties van supermarkten en out-of-homeketens](#)'³ uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, door Wageningen University & Research, De Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit Utrecht, blijkt dat supermarkten en horecaketens geen gezonde voedselkeuzes stimuleren. Rond de 80% van het voedselaanbod en promoties van supermarkten valt buiten de Schijf van Vijf. 91% van het aanbod van horecaketens valt buiten de Schijf van Vijf. Volgens de Superlijst Gezondheid 2022, tot stand gekomen in samenwerking met de Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie, verbeteren supermarkten zichzelf niet en doen ze te weinig om gezond eten makkelijk te maken. Aanbiedingen, assortiment en winkelinrichting maken de ongezonde opties aantrekkelijk.

Hoe gaan we naar een gezonde voedselomgeving?

Wij zijn blij met het voornemen om regulering van de voedselomgeving wettelijk te verankeren in een nieuwe wet. Daarnaast zullen de maatregelen zoals genoemd in het regeerakkoord, zoals de suikerbelasting op frisdranken en 0% btw op groente en fruit, ook absoluut bijdragen in de aanpak van overgewicht. De suikerbelasting is inmiddels aangekondigd afgelopen Prinsjesdag en zal op 1 januari 2024 worden ingevoerd⁴. Wij roepen u op om ook haast te maken met de invoering van 0% belasting op groente en fruit.

Het volksgezondheidsprobleem van overgewicht is echter een complex vraagstuk dat niet met één enkele maatregel kan worden opgelost. Om de doelen van het Nationaal Preventie akkoord te kunnen halen is nog meer inzet van het Rijk nodig. We denken graag mee over een effectieve aanpak van de ongezonde (stedelijke) voedselomgeving als oorzaak van het probleem en gaan daar zo snel mogelijk mee aan de slag.

Als gemeenten zouden we willen zien dat we zo spoedig mogelijk de schoolomgeving en kwetsbare buurten via het omgevingsplan kunnen inrichten als gezond gebied. De staatssecretaris geeft aan dat 'het lastig is een eenduidige juridische definitie op te stellen waarmee bepaald wordt wat gezond en

² <https://pointer.kro-ncrv.nl/ongezond-voedselaanbod-in-arme-buurten-bijna-twee-keer-zo-groot-als-in-rijke-buurten>

³ <https://open.overheid.nl/repository/ronl-13e33e27-a54d-4ec6-847f-107411da998b/1/pdf/monitoring-van-de-mate-van-gezondheid-van-het-aanbod-en-de-promoties-van-supermarkten-en-out-of-home-ketens.pdf>

⁴ Gelijktijdig met invoering van het wetsvoorstel dat regelt dat mineraalwater wordt uitgezonderd van de verbruiksbelasting (Amendement 36202-87 Inge van Dijk c.s.)

wat ongezond is'. We begrijpen deze moeilijkheid, maar een definitiekwestie zou niet de weg naar een gezonde samenleving mogen blokkeren. We hopen er samen voor te kunnen zorgen dat op die plekken waar het nodig is, daar waar de gezondheid van mensen er heel hard om vraagt, voedselaanbieders zich kunnen vestigen die aantoonbaar bijdragen aan een gezonde voedselomgeving. We zetten graag een stap vooruit om dit te kunnen bereiken en zijn altijd bereid mee te denken met het Rijk.

De steden die onderdeel zijn van de City Deal 'Gezonde en duurzame voedselomgeving' kijken uit naar een mooie samenwerking met het Rijk om tot een goede uitwerking van deze maatregelen te komen. Laten we met elkaar een doorbraak realiseren, en streven naar wettelijke waarden voor een gezonde voedselomgeving, zodat de jeugd gezond kan opgroeien in een gezonde omgeving!

We wensen u veel succes met het debat aanstaande woensdag.

Met vriendelijke groet,

mede namens Jesse Luijendijk (wethouder Almere), Shula Rijxman (wethouder Amsterdam), Mariëlle Vavier (wethouder Den Haag), Faouzi Achbar (wethouder Rotterdam), Eelco Eerenberg (wethouder Utrecht) en Maud Hulshof (wethouder Wageningen),

Leon Meijer
Wethouder Food
Gemeente Ede

PS. Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Ellen Poolman (ellen.poolman@ede.nl, 06 1869 3575) of Monique Knuist (monique.knuist@ede.nl, 06 24 95 93 77).